

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Навчально-науковий інститут української філології та журналістики
Кафедра української мови

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри української мови

Інна Беркешук

26 серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)

за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література)

предметною спеціальністю 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

мова навчання українська

Розробники програми:

Попович А.С., доктор педагогічних наук, доцент кафедри української мови;

Дзюбак Н.М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови;

Сторчова Т.В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови;

Савицька О. В., кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології освіти;

Дутко О. М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та управління навчальним закладом

Ухвалено на засіданні кафедри української мови.

Протокол № 11 від 26 серпня 2024 року.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Людмила МАРЧУК

1. Мета і завдання практики, послідовність проходження практики

Виробнича педагогічна практика здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література) предметної спеціальності навчально-наукового інституту української філології та журналістики є обов'язковою освітньою компонентою освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)» та спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти під час навчання, набуття і вдосконалення фахових компетентностей вчителя української мови і літератури закладу загальної середньої освіти, вчителя англійської мови закладу загальної середньої освіти.

Зміст виробничої педагогічної практики здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти визначається тими функціями, які їм доведеться виконувати відповідно до кваліфікації: бакалавр середньої освіти (Українська мова і література. Англійська мова), вчитель української мови і літератури закладу загальної середньої освіти, вчитель англійської мови закладу загальної середньої освіти.

Мета виробничої педагогічної практики – підготувати здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти до самостійного і цілісного виконання функцій учителя української мови і літератури, вчителя англійської мови 5-9 класів та класного керівника закладу загальної середньої освіти.

Завдання виробничої педагогічної практики:

1. Розвиток і вдосконалення здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти загальнопедагогічних і методичних умінь та навичок, набутих під час навчальних занять у закладі вищої освіти.

2. Застосування та поглиблення знань, набутих у процесі теоретичного навчання в університеті, інтеграція знань із дисциплін професійної підготовки.

3. Забезпечення практичного пізнання здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти закономірностей професійної діяльності учителя української мови і літератури, вчителя англійської мови 5-9 класів та оволодіння способами її організації, вміння вирішувати конкретні методичні завдання згідно з умовами освітнього процесу, зокрема в процесі реалізації реформи «Нова українська школа» та навчання здобувачів загальної середньої освіти із особливими освітніми потребами.

4. Виховання у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти потреби до саморозвитку та самовдосконалення шляхом розширення теоретичних знань і творчого їх застосовувати у практичній діяльності.

5. Формування вмінь проводити уроки та позакласні заходи з української мови і літератури, англійської мови в 5-9 класах, використовуючи сучасні методи і прийоми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів.

6. Ознайомлення з формами виховної роботи в закладах загальної середньої освіти. Розвиток уміння здійснювати виховну роботу.

7. Підбір та використання психодіагностичного інструментарію для збору фактичного матеріалу про структуру міжособистісних відносин в учнівській групі, рівень розвитку групи, специфіку групової діяльності, взаємини між учителем та учнями тощо.

8. Обробка та аналіз матеріалів, які отримані в результаті психодіагностики, їх узагальнення, осмислення і можливості використання для поліпшення організації виховної роботи з класом.

Перед проходженням практики здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти мають опанувати такі освітні компоненти: Психологія, Педагогіка, Основи медичних знань і безпека життєдіяльності, Інформаційні технології в освітньому процесі, Основи наукових досліджень, Вступ до мовознавства, Вступ до літературознавства, Методика навчання української мови, Методика навчання української літератури, Сучасна українська літературна мова, Українська діалектологія, Старослов'янська мова та історична граматики, Стилїстика і культура української мови, Історія української літератури, Фольклор, Практика усного та писемного мовлення англійської мови, Основи практичної граматики і фонетики англійської мови, Теоретичний курс англійської мови. Методика навчання англійської мови, Лінгвокраїнознавство Великої Британії та США.

2. Обсяг виробничої педагогічної практики

Найменування показників	Характеристика практики
	денна форма здобуття вищої освіти
Освітня програма, спеціальність	Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) <i>спеціальність</i> 014 Середня освіта (Українська мова і література) <i>предметна спеціальність</i> 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Рік навчання	4-й / 2024-2025 н.р.
Семестр	8-й
Кількість кредитів ЄКТС	15
Загальний обсяг годин	450
Самостійна та індивідуальна робота	450
Форма підсумкового контролю	диференційований залік

3. Вимоги до баз практики та їх перелік

Заклади загальної середньої освіти, що є базами проведення практики, мають відповідати таким вимогам:

– наявність структур, що відповідають професійній діяльності за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література), за якою здійснюється підготовка фахівців в Університеті;

– можливість забезпечення кваліфікованого керівництва практикою здобувачів вищої освіти;

– надання здобувачам вищої освіти на час практики можливості працювати на штатних посадах, робота на яких відповідає програмі практики (за наявності відповідних вакансій);

– надання здобувачам вищої освіти права користування бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності бази практики;

– можливість працевлаштування випускників Університету.

Базами виробничої педагогічної практики є заклади загальної середньої освіти України, з якими укладено договори про проходження практики.

4. Перелік визначених компетентностей, форми та методи контролю рівня сформованості компетентностей

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі 01 Освіта / Педагогіка, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, психології, предметних знань з української мови і літератури, англійської мови, теорії й методики навчання української мови і літератури, англійської мови, характеризується комплексністю й невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01	Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного й демократичного) суспільства та необхідністю його сталого розвитку, верховенства права, прав та свобод людини і громадянина в Україні.
	ЗК 02	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
	ЗК 03	Здатність до самоорганізації, самостійного вирішення проблемних ситуацій, швидкої адаптації в нових умовах, оптимального розв'язання професійних завдань; вміння адекватно розподіляти час; здатність проявляти ініціативу.
	ЗК 04	Уміння працювати в команді; здатність до високоефективного міжособистісного спілкування; вміння розвивати лідерські якості.
	ЗК 05	Здатність до усної та письмової комунікації державною та іноземною мовами.
	ЗК 06	Вміння ефективно застосовувати у професійній діяльності сучасні інформаційно-комунікаційні технології.
	ЗК 07	Уміння здійснювати аналіз та синтез, проводити логічні операції, розвивати абстрактне мислення.
	ЗК 08	Здатність розуміти закономірності розвитку суспільно-історичного процесу та предметної галузі, проводити

		наукові дослідження, вміння оперувати науковою термінологією, оцінювати результати пошукової діяльності, робити наукові висновки та узагальнення.
	ЗК 09	Уміння застосовувати теоретичні знання на практиці, здатність розвивати й удосконалювати практичні вміння та навички.
	ЗК 10	Уміння проявляти креативність у вирішенні професійних завдань; дотримуватися принципів професійної етики та правил академічної доброчесності; застосовувати гнучкість мислення і відкритість у реалізації мовно-літературних компетентностей.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 01	Мовно-комунікативна компетентність
	СК 01.1	Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою.
	СК 01.2	Здатність формувати й розвивати мовно-комунікативні уміння й навички учнів засобами української, англійської мов.
	СК 01.3	Здатність чітко та вільно вести бесіду англійською мовою з дотриманням фонетичних, просодичних, лексичних, стилістичних, орфоепічних та граматичних норм.
	СК 01.4	Здатність розуміти усне англійське мовлення та реагувати на нього за умови здійснення спілкування стандартною англійською мовою та використовувати її у професійній діяльності.
	СК 02	Лінгвістична компетентність
	СК 02.1	Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії й історії української мови в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти), практиці навчання української мови.
	СК 02.2	Здатність застосовувати у професійній діяльності знання з історії української мови, старослов'янської мови, розпізнавати й визначати лінгвістичні поняття, давати історичні коментарі до мовних явищ.
	СК 02.3	Здатність аналізувати діалектні різновиди української мови, збирати, систематизувати й інтерпретувати діалектні факти, явища, пояснювати їхні особливості під час уроків української мови.
	СК 02.4	Здатність вільно оперувати загальнонауковою, методичною та мовознавчою термінологією для розв'язання професійних завдань.
	СК 02.5	Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.
	СК 02.6	Здатність аналізувати, систематизувати та прогнозувати певні лінгвальні явища; розпізнавати, оцінювати та прогнозувати загальнокультурні, виховні, етичні наслідки певних процесів у мові.
	СК 02.7	Здатність вільно володіти українською мовою, адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовну мовну і мовленнєву компетентності під час фахової і міжособистісної комунікації, застосовувати різноманітні

	засоби мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.
СК 02.8	Здатність аналізувати та продукувати тексти різних стилів і жанрів українською та англійською мовами, застосовуючи це вміння під час навчання здобувачів освіти.
СК 02.9	Здатність застосовувати норми української літературної мови й культури мовлення у професійній діяльності вчителя української мови і літератури.
СК 02.10	Здатність вільно й ефективно використовувати англійську мову в усній і писемній формі, у різних жанрово-стильових різновидах у процесі навчання англійської мови.
СК 03	Літературна компетентність
СК 03.1	Уміння оперувати літературознавчими поняттями; здатність оцінювати літературні твори на основі критеріїв художності; застосовувати фахові знання з літератури для формування естетичного смаку та світогляду учнів, формування їх національної свідомості та ціннісних орієнтацій.
СК 03.2	Здатність осмислювати літературний процес в аспекті культурно-історичних епох, філософських віянь, суспільно-політичних перетворень тощо.
СК 03.3	Здатність осмислювати літературні явища в їх синхронних та діахронних взаємозв'язках; вміння встановлювати закономірності розвитку українського літературного процесу в контексті світового; вміння визначати своєрідність національних літератур і знаходити точки перетину для компаративних зіставлень.
СК 03.4	Здатність формувати в учнів цілісну картину літературного розвитку, вміння вільно орієнтуватися в літературних напрямках, течіях, школах, розуміти специфіку стильової еволюції вітчизняної і світової літератур.
СК 03.5	Здатність оперувати категоріями літературознавчого дискурсу; вміння висвітлювати літературні явища з позицій різноманітних літературознавчих шкіл; здійснювати інтерпретацію літературного твору в аспекті сучасних інтерпретаційних методологій.
СК 03.6	Здатність розпізнавати проблеми літературної комунікації, вміння скеровувати сприйняття учнями літературного твору на основі знань з герменевтики, рецептивної естетики, наратології тощо.
СК 03.7	Здатність до критичного осмислення нових літературних тенденцій, фактів і явищ; уміння здійснювати адекватний аналіз літературних творів у цілісності змісту й форми, використовувати різні методи й прийоми аналізу.
СК 03.8	Уміння здійснювати генологічний аналіз літературних фактів, знати новітні тенденції в розвиткові жанру; здатність сформулювати в учнів розуміння жанрових канонів та їх зв'язку з тлумаченням літературних творів.
СК 03.9	Здатність розуміти літературу як систему в її взаємозв'язках з іншими видами мистецтв; вміння застосовувати інтермедіальний аспект на уроках вивчення літератури.

СК 03.10	Здатність застосовувати традиційні та нетрадиційні підходи до вивчення літературних фактів, явищ, закономірностей на уроках літератури; вміння обирати адекватно методологічні шляхи організації уроку відповідно до матеріалу вивчення, вікових особливостей учнів тощо.
СК 04	Предметно-методична компетентність
СК 04.1	Здатність моделювати зміст навчання з української мови і літератури та англійської мови відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.
СК 04.2	Здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей.
СК 04.3	Здатність здійснювати інтегроване навчання учнів.
СК 04.4	Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання української мови і літератури, англійської мови і світової літератури, виховання і розвитку учнів.
СК 04.5	Здатність розвивати в учнів критичне мислення.
СК 04.6	Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів з української мови і літератури та англійської мови на засадах компетентнісного підходу.
СК 04.7	Здатність формувати ціннісні ставлення в учнів.
СК 05	Інформаційно-цифрова компетентність
СК 05.1	Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.
СК 05.2	Здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси.
СК 05.3	Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.
СК 06	Психологічна компетентність
СК 06.1	Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.
СК 06.2	Здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності.
СК 06.3	Здатність формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність.
СК 06.4	Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.
СК 07	Емоційно-етична компетентність
СК 07.1	Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами.
СК 07.2	Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.
СК 07.3	Здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.
СК 08	Компетентність педагогічного партнерства
СК 08.1	Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.

СК 08.2	Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.
СК 08.3	Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами
СК 09	Інклюзивна компетентність
СК 09.1	Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.
СК 09.2	Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.
СК 09.3	Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
СК 10	Здоров'язбережувальна компетентність
СК 10.1	Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.
СК 10.2	Здатність здійснювати профілактично просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни.
СК 10.3	Здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.
СК 10.4	Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності.
СК 11	Проектувальна компетентність
СК 11	Здатність проектувати осередки виховання і розвитку учнів.
СК 12	Прогностична компетентність
СК 12	Здатність планувати освітній процес та прогнозувати його результати.
СК 13	Організаційна компетентність
СК 13.1	Здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів.
СК 13.2	Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.
СК 14	Оцінювально-аналітична компетентність
СК 14.1	Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів та аналізувати їх.
СК 14.2	Здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.
СК 15	Інноваційна компетентність
СК 15.1	Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі.
СК 15.2	Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.
СК 15.3	Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.
СК 16	Здатність до навчання впродовж життя
СК 16.1	Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя.

	СК 16.2	Здатність взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо).
	СК 17	Рефлексивна компетентність
	СК 17	Здатність здійснювати самодіагностику педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби; творчо осмислювати і долати проблемні ситуації; планувати власну діяльність й керувати нею.

Форми та методи контролю рівня сформованості компетентностей:

аналіз та оцінювання записів у щоденнику практики; оцінювання планів-конспектів пробних та залікових уроків з української мови і літератури, англійської мови, позакласних та виховних заходів, проведених здобувачем вищої освіти у функції учителя української мови і літератури, вчителя англійської мови та класного керівника 5-9 класів; відвідування, аналіз та оцінювання проведених залікових уроків, позакласних заходів з української мови, української літератури, англійської мови, а також виховних заходів керівниками практики від Університету; консультації з керівниками практики, співбесіда; оформлення матеріалів практики та подання їх для оцінювання керівникам практики від університету; захист звітів про проходження практики; диференційований залік.

Аналіз діяльності практикантів під час виробничої педагогічної практики та їх робочої документації здійснюють керівники практики від Університету.

Поточний контроль передбачає такі заходи:

- облік відвідування здобувачами вищої освіти практики на базі її проходження;
- регулярний контроль за виконанням програми практики;
- консультування щодо виконання завдань практики та оформлення документації практики;
- відвідування, аналіз, оцінювання уроків та позакласних заходів з української і літератури, англійської мови, а також виховних заходів.

Підсумковий контроль передбачає такі заходи:

- перевірка документації практики;
- захист звітів з практики;
- виставлення заліку.

Під час оцінювання враховують якість та рівень виконаних завдань — репродуктивний, інтерпретативний, творчий. Оцінюють ведення та оформлення документації практики, обсяг та якість виконання програми практики.

Результати проходження здобувачами вищої освіти практики обговорюються на засіданнях кафедри української мови, кафедри історії української літератури і компаративістики, кафедри англійської мови та вченої ради навчально-наукового інституту української філології та журналістики.

Програмні результати виробничої педагогічної практики:

ПРН 01	Знати сучасні філологічні та дидактичні засади навчання української мови та літератури, англійської мови в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).
ПРН 02	Знати вікові особливості учнів, їхню психологію і закономірності їх розвитку.
ПРН 03	Вміти організовувати освітній процес для учнів із особливими потребами.
ПРН 04	Вміти ефективно застосовувати сучасні методи і прийоми організації освітнього процесу і досягати високих результатів навчання.
ПРН 05	Вміти вчитися впродовж життя і вдосконалювати набуту під час навчання кваліфікацію.
ПРН 06	Володіти формами й методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміти відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.
ПРН 07	Вміти ефективно організовувати комунікацію з колегами, учнями та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.
ПРН 08	Знати мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української та англійської мов, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.
ПРН 09	Знати принципи, технології й прийоми створення усних і писемних текстів українською мовою, англійською мовою різних стилів, жанрів і типів мовлення, вміти редагувати різні тексти, володіти основами професійної мовленнєвої культури.
ПРН 10	Знати специфіку перебігу літературного процесу в Україні та світового літературного процесу в культурному контексті, літературні напрями, течії, жанри, стилі, здобутки національних літератур, художні твори класики й сучасності.
ПРН 11	Пояснювати особливості розвитку української мови та літератури, англійської мови.
ПРН 12	Уміти працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.
ПРН 13	Володіти різними видами аналізу художнього твору, визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.
ПРН 14	Уміти аналізувати і порівнювати мовні та літературні факти, явища, визначати їхні подібності й відмінності.
ПРН 15	Застосовувати сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
ПРН 16	Проектувати й проводити на належному рівні уроки української мови і літератури, англійської мови в закладах загальної середньої освіти (рівень базової середньої освіти).
ПРН 17	Уміти творчо використовувати різні теорії й досвід (український, міжнародний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

ПРН 18	Вміти застосовувати профільні знання у розробці уроків, проєктувати зміст уроків української мови і літератури, англійської мови, пізнавальну діяльність закладів освіти, реалізацію міжпредметних зв'язків; діяльність предметного гуртка, факультативу, створювати елективні курси; аналізувати підручники, посібники, дидактичні матеріали, методичну літературу з метою проєктування цілісного освітнього процесу; здійснювати самоаналіз ефективності уроків української мови і літератури, англійської мови.
ПРН 19	Володіти основами професійної мовленнєвої культури, створювати, редагувати й перекладати тексти професійного змісту державною та іноземною (англійською) мовами.
ПРН 20	Проєктувати психологічно безпечне й комфортне освітнє середовище, організувати співпрацю учнів та комунікацію з їхніми батьками.
ПРН 21	Відповідально ставитися до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності.

Під час виробничої педагогічної практики здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти мають:

удосконалити базові знання з фаху, що сприяють формуванню світогляду й соціалізації особистості в суспільстві, усвідомлення етичних цінностей, норм поведінки;

використовувати сучасні філологічні й дидактичні засади навчання українській мові та літературі, англійській мові, а також різні теорії й досвід (вітчизняний, закордонний) у процесі вирішення професійних завдань.

дотримуватись вимог державного стандарту загальної середньої освіти, модельних і навчальних програм з української мови та літератури, англійської мови для закладів загальної середньої освіти, концепції «Нова українська школа», та практично реалізовувати їх в освітньому процесі;

використовувати сучасні форми, методи й способи контролю й оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з української мови та літератури, англійської мови, зокрема учнів із особливими освітніми потребами;

дотримуватись правових та етичних норм, які регулюють відносини в професійних колективах;

керуватись сучасними підходами до організації та здійснення освітнього процесу згідно з вимогами педагогіки, психології, методики навчання української мови і літератури, англійської мови;

застосувати сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти;

аналізувати, діагностувати та корегувати власну педагогічну діяльність з метою підвищення ефективності освітнього процесу;

дотримуватись мовних норм, на основі знань соціокультурної ситуації розвитку української мови, використовувати мовні одиниці відповідно до комунікативної ситуації;

володіти комунікативною мовленнєвою компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), удосконалювати й

підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті;

використовувати знання специфіки перебігу літературного процесу в історико-культурному контексті; здійснювати різні види аналізу художнього твору, визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, визначати значення для національної та світової культури;

використовувати гуманістичний потенціал української мови і літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України;

учитися і вдосконалювати з високим рівнем автономності набуті під час навчання компетентності;

Аналізувати й вирішувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури;

дотримуватись вимог до безпеки життєдіяльності й охороняти життя й здоров'я учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності.

6. Термін проходження практики: виробничу педагогічну практику здобувачі першого (бакалаврського рівня вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова), проходять у восьмому семестрі упродовж десяти тижнів (450 годин).

7. Організація проведення практики

Обов'язки керівника практики від Університету:

Керівник практики здобувачів вищої освіти від кафедри:

– забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед направленням здобувачів вищої освіти на практику: інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності, правил поведінки (в установах, організаціях, на підприємствах), надає здобувачам вищої освіти необхідні документи, програму, щоденник практики, індивідуальне завдання, методичні рекомендації щодо оформлення звітної документації тощо);

– повідомляє здобувачів вищої освіти про форми звітності;

– бере участь у розробці програм практик;

– бере участь у розподілі здобувачів вищої освіти за базами практики;

– розробляє тематику індивідуальних завдань на практику та видає їх здобувачам вищої освіти до початку практики;

– узгоджує з керівником практики від бази практики індивідуальні завдання з урахуванням особливостей бази практики;

- до початку практики проводить зі здобувачами вищої освіти інструктаж з безпеки життєдіяльності та охорони праці, оформляє відповідні документи;
- розміщує навчально-методичні матеріали з проходження практики (робочу програму практики, графік виконання завдань практики, орієнтовану форму звіту з практики, індивідуальне завдання тощо) на платформі MOODLE Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;
- бере участь у настановних інструктивних нарадах та підсумкових конференціях з питань практики;
- відстежує своєчасне прибуття здобувачів вищої освіти до місць практики;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та строками її проведення;
- забезпечує спільно з керівником практики від бази практики високу якість її проходження згідно з програмою;
- контролює забезпечення необхідних умов праці, організації побуту здобувачів вищої освіти на базі практики та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та безпеки життєдіяльності;
- надає методичну допомогу здобувачам вищої освіти під час виконання ними індивідуальних завдань, перевіряє робочу документацію;
- надає методичну допомогу здобувачам вищої освіти у підготовці до проведення занять, відвідує та оцінює залікові заходи, аналізує їх;
- проводить консультації щодо опрацювання зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;
- інформує здобувачів вищої освіти про порядок подання звітів про практику та їх захисту;
- перевіряє звітну документацію здобувачів вищої освіти;
- приймає захист звітів здобувачів вищої освіти про практику в складі комісії, оцінює результати практики здобувачів вищої освіти, виставляє оцінки в залікові книжки;
- здає звіти здобувачів вищої освіти про практику на кафедру;
- готує звіт про проведення практики.

Обов'язки керівника практики від бази практики визначає договір між Університетом і базою практики.

Керівник практики від бази практики, який здійснює загальне керівництво практикою, несе особисту відповідальність за її проведення.

Керівник практики від бази практики:

- розподіляє здобувачів вищої освіти за робочими місцями відповідно до графіка проходження практики, забезпечує ефективність її проходження;
- забезпечує проведення інструктажу з охорони праці та безпеки життєдіяльності, протипожежної безпеки на базі практики та на робочому місці

під час виконання конкретних видів робіт; ознайомлює студентів з організацією робіт на конкретному робочому місці;

- забезпечує проходження практики здобувачами вищої освіти в структурних підрозділах підприємства, організації, установи;

- забезпечує та контролює дотримання здобувачами вищої освіти правил внутрішнього розпорядку бази практики;

- створює необхідні умови для оволодіння здобувачами вищої освіти новою технікою, сучасними технологіями та методами організації праці, сприяє підбору матеріалу для виконання курсових і дипломних робіт;

- оцінює якість проходження практики здобувачами вищої освіти, складає на них характеристику з відображенням виконання програми практики, якості професійних знань та вмінь.

Обов'язки здобувачів вищої освіти Університету, яких направляють для проходження практики:

- взяти участь у настановній конференції з питань організації практики у визначений деканатом факультету час;

- до початку практики отримати від керівника практики від кафедри направлення, методичні матеріали (методичні вказівки, програму, щоденник, індивідуальне завдання) та консультації щодо оформлення необхідних документів;

- до початку практики пройти в Університеті інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності;

- своєчасно прибути на базу практики;

- якісно та в повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики, індивідуальне завдання;

- ознайомитися та суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та внутрішнього розпорядку на базі практики;

- після закінчення практики не пізніше, ніж через три дні, подати на перевірку керівникові усі матеріали практики;

- своєчасно оформити звіт та захистити його в терміни, визначені наказом.

Здобувачеві вищої освіти, який не виконав програми практики з поважних причин (підтверджених документально), може бути надано право на проходження практики повторно за умов, визначених Університетом та погоджених із базою практики.

Здобувача вищої освіти, який не виконав програму практики без поважних причин або отримав оцінку «не зараховано»/«незадовільно» за результатами захисту звіту про практику, відраховують з Університету за невиконання навчального плану.

8. Зміст практики

Зміст виробничої педагогічної практики передбачає такі змістові модулі:

ЗМ 1. Навчальна, методична, позакласна робота з української мови та літератури

1. Участь у настановній конференції з виробничої педагогічної практики.
2. Ознайомлення із організаційними документами та програмою практики, відвідування консультації керівників практики від університету.
3. Інструктаж із безпеки життєдіяльності та охорони праці.
4. Прибуття на базу практики, розподіл за класами, призначення керівників від бази практики; ознайомлення зі специфікою діяльності ЗЗСО, бесіда з адміністрацією закладу про особливості освітнього процесу, розпорядок роботи закладу, правила трудової дисципліни.
5. Знайомство з класом, учителями української мови і літератури, матеріальною базою та методичним забезпеченням освітнього процесу.
6. Ознайомлення з календарними планами, методичними матеріалами шкільних кабінетів (української мови та літератури), вивчення та підбір навчально-методичної літератури. Визначення можливостей використання технічних засобів навчання для виконання програми практики.
7. Вивчення досвіду вчителів закладу загальної середньої освіти (керівників від бази практики) навчання української мови і літератури в 5-9 класах, зокрема щодо навчання учнів із особливими освітніми потребами.
8. Ознайомлення з формами позакласної роботи з української мови і літератури.
9. Виконання індивідуальних завдань з виробничої педагогічної практики.
10. Оформлення матеріалів практики з української мови і літератури та подання їх на перевірку керівникові виробничої педагогічної практики.
11. Захист звіту про виробничу педагогічну практику.

Індивідуальні завдання виробничої педагогічної практики з української мови і літератури

1. Складання індивідуального графіку проходження практики та затвердження його керівником практики з української мови і літератури.
2. Ведення щоденника практики.
3. Відвідування та аналіз уроків української мови і літератури та позакласних заходів учителів-предметників.
4. Написання конспектів уроків з української мови, української літератури, обговорення їх з учителями та керівниками практики з української мови і літератури.
5. Виготовлення наочності, дидактичних матеріалів з української мови і літератури для поповнення навчально-методичного забезпечення шкільного кабінету.
6. Проведення та аналіз пробних і залікових уроків української мови (2), української літератури (2).

7. Написання конспектів позакласних заходів з української мови, української літератури, обговорення їх з учителями та керівниками практики з української мови і літератури.

8. Проведення позакласних заходів з української мови і літератури, в тому числі залікових (1-го з української мови, 1-го з української літератури).

9. Написання та захист звіту про виробничу педагогічну практику.

ЗМ 2. Навчальна, методична, позакласна робота з англійської мови

На організаційному етапі:

1. Участь у настановній конференції здобувачів освітнього ступеня «бакалавр»; одержання направлень для проходження практики, настанов щодо її проходження, ознайомлення із закладом загальної середньої освіти та класом, у якому практикант виконуватиме обов'язки вчителя англійської мови.

2. Ознайомлення з діяльністю бази практики, специфікою організації освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти, нормативними документами, які регламентують його роботу (класний журнал, розклад уроків, календарно-тематичний план учителя англійської мови тощо).

3. Узгодження з керівником практики від кафедри розкладу консультацій.

На основному етапі:

Виконання індивідуальних завдань виробничої педагогічної практики з англійської мови:

1. Заповнення профілю навчальної групи (класу) за такою формою:

вік учнів	
рівень англійської мови (A1-B1) відповідно до CEFR	
якісний показник успішності за результатами попереднього семестру	
навчальна програма та навчальний підручник	
стать (вказати кількість хлопчиків та дівчаток окремо)	
вчитель групи	

2. Спостереження за основними формами організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти та методикою роботи вчителя (уроки англійської мови). Виконання завдань **Guided Observation** (див. Додаток А): *Features of communicative language teaching; Characteristics of a communicative task; Aspects of teaching grammar; Techniques for presenting vocabulary.*

3. Проведення уроків з англійської мови відповідно до розкладу. Практиканта допускають до проведення уроків тільки за наявності детального конспекту уроку, підписаного вчителем або методистом.

4. Проведення позакласного заходу з англійської мови.

На підсумковому етапі

1. Оформлення та подання керівникам практики на перевірку звітної документації.

2. Захист виробничої педагогічної практики.

3. Участь у підсумковій конференції з виробничої педагогічної практики.

Керівник практики встановлює дні консультацій на кафедрі для попередньої перевірки конспектів здобувачів-практикантів. Присутність на звітній конференції є обов'язковою, бажано надавати фото- та відеоматеріали як додаток до звітної документації.

ЗМ 3. Завдання виробничої педагогічної практики з педагогіки

1. Поглиблення розуміння сутності основ компетентнісної, особистісно орієнтованої освіти, особливостей їх реалізації в освітньому процесі закладу загальної середньої освіти.

2. Саморозвиток особистісних якостей здобувача освіти, активізація позиції суб'єкта професійного та особистісного саморозвитку.

3. Поглиблення розуміння сутності виховання в контексті інноваційної освіти, основ її реалізації через адекватну організацію навчальної діяльності учнів;

4. Залучення здобувачів вищої освіти до самостійного розв'язання посильних навчально-виховних завдань, зокрема учнів з особливими освітніми потребами.

Індивідуальні завдання виробничої педагогічної практики з педагогіки:

1. Вести щоденник виробничої педагогічної практики (фіксувати та аналізувати процес і результати власної діяльності (підготовка та проведення уроків, робота з документацією (вивчення особливостей ведення журналу), реалізація функцій класного керівника учнівського колективу.

2. Брати участь у консультаціях керівника практики.

3. Підготувати конспект виховного заходу, який необхідно провести в закладі загальної середньої освіти.

4. Зафіксувати висновок в облік проведеної роботи щоденника практики.

5. Здійснити комплексний самоаналіз проведеного уроку за значущими параметрами.

6. Здійснити аналіз одного із уроків проведених вчителем.

7. Підготувати звіт з виробничої педагогічної практики, в якому відобразити:

а) найбільш суттєві досягнення та проблеми щодо реалізації освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти, дати їм теоретичне обґрунтування;

б) сформулювати комплекс форм, методів, прийомів організації освітнього процесу, які студент-практикант визначив як найбільш ефективні, при цьому визначити форми і методи роботи вчителя, помічника вчителя зі здобувачами загальної середньої освіти з особливими потребами.

в) сформулювати загальні висновки, «уроки практики», визначити напрями особистісного та професійного саморозвитку на перспективу.

ЗМ 4. Дослідницька робота з психології

Виконання здобувачем вищої освіти індивідуальних завдань з психології може відбуватися в такій послідовності:

1. Знайомство з учнівською групою, класним керівником, встановлення психологічного контакту з учнівською групою.
2. Збір первинної інформації про учнівську групу за допомогою основних загальнопсихологічних методів (спостереження, аналізу класної документації та продуктів діяльності учнівської групи, групового опитування).
3. Вибір психодіагностичних методик, які будуть найбільш інформативними та доцільними у вивченні конкретної учнівської групи.
4. Спостереження за учнівським класом в різних видах діяльності та під час навчальних та позанавчальних заходів.
5. Проведення психодіагностичної методики з вивчення міжособистісних відносин в учнівській групі, обробку її результатів з метою отримання знань про специфіку соціально-психологічних феноменів у конкретній учнівській групі (соціально-психологічний клімат, згуртованість, лідерство, неформальні групи в класі, референтні групи тощо).
6. Підготовка звіту про психодіагностику міжособистісних відносин в учнівській групі.
7. Складання та написання звіту про вивчення учнівської групи, який містить не лише узагальнені, теоретично осмислені дані про учнівську групу, але й психолого-педагогічні висновки з організації виховної роботи в класі, виділення основних її напрямів та вибору адекватного психолого-педагогічного впливу на учнівську групу.

9. Вимоги до звітної документації про виробничу педагогічну практику

Після завершення виробничої педагогічної практики кожен здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти подає керівникам практики у триденний термін після закінчення практики **такі звітні матеріали:**

1. Щоденник з відгуками про роботу здобувача освіти як вчителя української мови і літератури, вчителя англійської мови та класного керівника, які містять рекомендовані оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), підписаними директором закладу загальної середньої освіти (з печатками бази практики).

Примітка. Якщо для відгуків про роботу здобувача освіти під час практики не вистачає місця у щоденнику практики, їх оформлюють на аркуші А4, засвідчують підписом керівника закладу загальної середньої освіти (з печатками бази практики).

2. Звіт про виробничу педагогічну практику, підписаний практикантом.

3. Плани-конспекти проведених уроків з української мови, української літератури. *Оцінювання проведених уроків здійснюється за 12-ти бальною шкалою.*

4. Розгорнуті плани-конспекти залікових уроків з української мови в основній школі (2), з української літератури в основній школі (2).

5. Конспекти залікових позакласних заходів з української мови (1) української літератури (1) в 5-9 класах.

6. Зразки наочних посібників, демонстративні матеріали, що використовували на уроках.

7. Профіль групи (1).

8. Виконані завдання Guided Observation (4).

9. Плани-конспекти усіх проведених уроків англійської мови із розробленими матеріалами.

10. План-конспект позакласного заходу з англійської мови (1)

11. Конспект виховного заходу (1), який необхідно провести в закладі загальної середньої освіти.

12. Комплексний самоаналіз проведеного уроку з української мови (1), української літератури (1), англійської мови (1).

13. Аналіз уроків української мови (1), української літератури (1), англійської мови (1), проведених вчителями-предметниками.

14. Матеріали психодіагностичного дослідження.

15. Звіт про вивчення учнівської групи, який містить не лише узагальнені, теоретично осмислені дані про учнівську групу, але й психолого-педагогічні висновки з організації виховної роботи в класі, виділення основних її напрямів та вибору адекватного психолого-педагогічного впливу на учнівську групу.

10. Підбиття підсумків виробничої педагогічної практики

Підсумки педагогічної практики підбивають за такими етапами:

1. Перевірка і оцінювання матеріалів практики.

2. Захист виробничої педагогічної практики перед комісією, яка спеціально створюється в навчально-науковому інституті української філології та журналістики.

До захисту виробничої педагогічної практики перед комісією допускаються здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які виконали програму практики; були позитивно оцінені вчителями-предметниками та класними керівниками; подали необхідну документацію, що була перевірена на час захисту керівниками практики від Університету.

Засідання комісії із захисту навчально-виробничої практики відбувається не пізніше як через 10 днів після завершення практики.

Порядок захисту практики:

а) голова комісії надає слово здобувачеві першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для короткого повідомлення про те, у якій школі і як проходила практика, про труднощі, які виникали протягом практики; здобувач висловлює пропозиції про поліпшення виробничої практики;

б) керівник практики від фахової кафедри уточнює окремі моменти звіту, ставить запитання з теорії та методики навчання української мови і літератури, організації позакласної і виховної роботи;

в) керівники від кафедр педагогіки та управління навчальним закладом, психології освіти ставлять запитання про психолого-педагогічний аналіз уроків, планування освітнього процесу, організацію виховної роботи з класом, ведення щоденників тощо;

г) голова комісії звертається до членів комісії та всіх присутніх з пропозицією взяти участь в обговоренні звіту практиканта.

Комісія вирішує питання про оцінку виробничої педагогічної практики кожного здобувача, оформлює відповідні документи (звіти, залікові книжки, заліково-екзаменаційні відомості), оголошує оцінки практикантам. Загальна оцінка роботи кожного здобувача є комплексною і враховує всі сторони діяльності, вона не є середнім арифметичним суми оцінок усіх видів роботи, а визначається на основі обговорення і погодження думок усіх керівників з практики.

Захист виробничої (педагогічної) практики протоколюється.

11. Дистанційне проходження практики

У разі надзвичайної ситуації або надзвичайного стану в Україні чи окремих її місцевостях, оголошених у встановленому порядку (особливий період), організація виробничої педагогічної практики здійснюється в дистанційній формі або в будь-якій іншій формі, що є найбільш безпечною для здобувачів освіти.

Дистанційне проходження практики регламентується «Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка», а також організаційно-розпорядчими документами щодо організації освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка та на базі практики.

В умовах дистанційного проходження практики інструктивні наради щодо проходження практики, настановні конференції, інструктаж із безпеки життєдіяльності та охорони праці, консультації з керівниками практики, захист звітів про практику відбуваються в режимі відеоконференції з використанням сервісів Google Meet, Zoom або на платформі MOODLE Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Керівникам практики від університету зобов'язані розмістити навчально-методичні матеріали з проходження практики (робочу програму практики, графік виконання завдань практики, орієнтований зміст звіту з практики, індивідуальні завдання тощо) на платформі MOODLE Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, а також здійснювати контроль за проходженням практики.

Під час дистанційного проходження практики здобувачі освіти зобов'язані особисто прибути на базу практики, познайомитися з

адміністрацією закладу загальної середньої освіти, керівником від бази практики (вчителем-переметником, класним керівником тощо), ознайомитися зі специфікою діяльності ЗЗСО, правилами внутрішнього розпорядку та особливостями організації освітнього процесу в умовах дистанційного навчання, вивчити можливості використовувати технічне забезпечення та матеріальну базу ЗЗСО для виконання програми практики.

Виконання завдань практики, що передбачають відвідування уроків учителів-переметників, проведення уроків української мови та літератури, позакласних заходів, виховних заходів здобувачі освіти здійснюють з використанням сервісів, які використовують на базі практики, за погодженням з керівником від бази практики та керівником практики від університету.

Після проходження практики здобувачі освіти розміщують матеріали практики на платформі MOODLE Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка або надсилають на електронну пошту керівника (керівників) практики від університету, після чого відбувається їхня перевірка та оцінювання.

Оригінали щоденників з підписами керівника бази практики та печатками, а також звіти про проходження практики із підписами практикантів здобувачі освіти подають керівнику практики навчально-наукового інституту української філології та журналістики у десятиденний термін після закінчення практики (терміни подання матеріалів практики можуть бути змінені відповідно до ситуації в Україні чи окремих її місцевостях, оголошених у встановленому порядку).

12. Форма підсумкового контролю: диференційований залік.

13. Критерії оцінювання виробничої педагогічної практики Оцінювання практики учителями-предметниками і класними керівниками

Проведені уроки української мови і літератури, англійської мови, позакласні та виховні заходи оцінюють за 12-бальною шкалою.

Оцінка “відмінно” (10–12 б) ставиться за умови, якщо:

- повністю реалізовано виховний, розвивальний та освітній потенціал уроку;
- методичні прийоми відповідають меті та етапу навчання;
- правильно встановлено послідовність та співвідношення різних методів навчання;
- практикант володіє прийомами активізації всіх учнів класу і здійснює індивідуальний підхід до них, зокрема до учнів із особливими освітніми потребами;
- практикант правильно добирає критерії оцінювання знань та вмінь учнів, використовує різноманітні прийоми контролю;

- практикант послуговується українською літературною мовою, не робить помилок, помічає помилки учнів і володіє мовленнєвими способами їх виправлення;

- практикант дотримується вимог професійної етики, вміло використовує технічні та інші допоміжні засоби навчання як наявні, так і самостійно виготовлені;

- практикант вміє доцільно розподілити час уроку;

- епізодично користується конспектом і під час уроку може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінку “добре” (7–9 б) ставлять, якщо урок відповідає основним вимогам до уроку, але при цьому:

- не до кінця реалізовано виховний, освітній або розвивальний потенціал уроку;

- здебільшого правильно встановлено послідовність і співвідношення різних методів і прийомів навчання;

- практикант володіє основними прийомами активізації всіх учнів класу, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них;

- правильно добирає критерії оцінювання знань та вмінь учнів, використовує різноманітні прийоми контролю;

- не завжди правильно розподіляє час за етапами уроку;

- використовує наявні та самостійно виготовлені посібники, але методика їхнього застосування не завжди раціональна;

- послуговується українською літературною мовою, іноді робить несуттєві помилки, які сам виправляє, а також помічає і виправляє більшість помилок учнів;

- помічає помилки учнів і володіє мовленнєвими способами їх виправлення;

- практикант дотримується вимог професійної етики, епізодично користується конспектом і під час уроку в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка “задовільно” (4–6 б) ставиться, якщо:

- у практиканта виникають труднощі із самостійним проведенням уроку, але основна дидактична мета та план уроку реалізуються без суттєвих змін;

- на уроці недостатньо поєднуються індивідуальна та колективна робота, практикант, працюючи з одним учнем, залишає без уваги клас та учнів із особливими освітніми потребами;

- на уроці використовуються ТЗН, але практикант не володіє ними достатньо вільно, порушує вимоги до використання наочних посібників;

- трапляються мовленнєві помилки, практикант не виправляє помилки учнів;

- практикант відчуває помітні труднощі під час уроку, не виявляє методичної ініціативи, не може вийти за рамки конспекту уроку.

Оцінку “незадовільно” (1–3 б) ставлять, якщо:

- практикант робить помилки у поданні навчального матеріалу, не досягає поставленої дидактичної мети уроку;
- на уроці не реалізовано виховні завдання;
- не вміє керувати класом, підтримувати робочу атмосферу, дисципліну та порядок;
- практикант не готовий до проведення уроку.

12. 2. Оцінювання практики керівниками від університету

Критерії оцінювання виробничої педагогічної практики				Загальний бал
з української мови і літератури	з англійської мови	з педагогіки	з психології	
40 балів	30 балів	20 балів	10 балів	100

Критерії оцінювання виробничої педагогічної практики з української мови і літератури - 40 балів (прохідний бал – 24).

Оцінюють керівники практики від кафедри української мови або кафедри історії української літератури та компаративістики:

- складання та правильне оформлення звіту про виробничу (педагогічну) практику – 5 балів;
- оформлення щоденника практики – 5 балів;
- проведення уроків з української мови, української літератури, написання їх конспектів – 15 балів;
- проведення позакласних заходів з української мови (5 балів), української літератури (5 балів) та оформлення їх конспектів;
- зразки наочності, яку практиканти використовували на уроках – 5 балів.

Критерії оцінювання практики з англійської мови - 30 балів (прохідний бал – 18).

1) профіль групи – 2 бали (повністю заповнений профіль – 2 бали; неповністю – 1 бал; незаповнений – 0 балів);

2) 4 завдання Guided Observation – 8 балів. Кожне завдання максимально оцінюється у 2 бали:

2 бали – таблиця заповнена чітко та повністю; виконане завдання Observation summary свідчить про те, що студент має ґрунтовні знання теорій навчання та вивчення мови, а також володіє методичними поняттями;

1 бал – таблиця заповнена повністю проте з огріхами змістового та технічного характеру; виконане завдання Observation summary свідчить про те, що студент має низькі знання теорій навчання та вивчення мови, а також не володіє методичними поняттями;

0 балів – завдання невиконані.

3) Розроблені та проведені три уроки з англійської мови відповідно до розкладу та профілю групи (див. п.1) у період практики за структурою: Main aim, Subsidiary aim, Personal aim (Timing, Procedure, Stage Aims, Aids and Materials, Interaction Patterns) – 5 балів (разом 15 балів):

- 1 бал: урахування взаємозв'язку між структурними компонентами уроку (часом, процедурою, цілями етапів, навчальними матеріалами та способами взаємодії)

- 1 бал: урахування різних способів взаємодії учнів;

- 1 бал: прослідковувано комунікативний підхід або інший інноваційний підхід (метод) до навчання англійської мови;

- 1 бал: доцільне використання засобів навчання, включно з ІКТ;

- 1 бал: відповідність усіх цілей заняття його змісту та процедури.

5) Планування та проведений позакласний захід з англійської мови – 5 балів.

4-5 балів – позакласний захід ретельно сплановано, проведено на належному рівні;

2-3 бали – позакласний захід добре сплановано, під час проведення допущено незначні помилки;

1 бал – планування позакласного заходу не відповідає вимогам, під час проведення допущено суттєві помилки;

0 бал – позакласний захід не проведено.

Критерії оцінювання завдань практики з педагогіки – 20 балів (прохідний бал – 12).

Критерії оцінювання виробничої педагогічної практики з педагогіки
ступінь виконання здобувачем вищої освіти завдань практики;

якість педагогічних знань, проявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;

рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи здобувачів як майбутніх фахівців.

Оцінка	Критерії
<p>Відмінно (18-20 балів)</p>	<p>Здобувач у повному обсязі виконав усі завдання виробничої педагогічної практики. Виховні заходи оцінено на 10-12 балів. Отримав високу оцінку вчителя, класного керівника та методистів за виконувану роботу. Під час виконання різних видів роботи в школі проявив себе як організований, сумлінний, ініціативний, творчий. Завоював повагу серед учнів, педагогічного колективу школи, керівників практики і отримав високу оцінку керівника від бази практики. У визначений термін здав досконало оформлену документацію, яка відповідає вимогам практики.</p>
<p>Добре (15-17 балів)</p>	<p>Здобувач у повному обсязі виконав усі завдання виробничої педагогічної практики. Виховні заходи оцінено на 7-9 балів. Здобувач припускався деяких методичних помилок під час проведення виховних заходів, але зміг самостійно їх виправити або пояснити причину в процесі аналізу виховного заходу. Проявив дисциплінованість, отримав позитивну оцінку роботи від класного керівника. Вчасно оформив та здав звітну</p>

	документацію, яка відповідає вимогам практики.
Задовільно (12-14 балів)	Завдання з педагогіки виконані в повному обсязі. Виховний захід оцінено на 4-6 балів. Здобувач проявив себе організованим, дисциплінованим, проте недостатньо самостійним та ініціативним. Під час залікових заходів допускалися несуттєві методичні помилки. Здобувач вчасно здав документацію, але при її оформленні допустився деяких неточностей або неповноти викладу.
Незадовільно (0-11 балів)	За період практики здобувач не виконав усі завдання з педагогіки, передбачених програмою практики. Отримав негативні відгуки від педагогічного колективу школи, керівників від бази практики. Невчасно та не в повному обсязі подав матеріали практики, які містять неточності та помилки і не відповідають вимогам, щодо оформлення такого виду документації.

Розподіл балів під час оцінювання результатів діяльності здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з педагогіки

№	Зміст	Бали
1.	Щоденник практики (повнота і правильність оформлення – зміст, висновки, оцінка)	5
2.	Виховний захід (підготовка, проведення, наявність та повнота конспекту)	5
3.	Самоаналіз проведеного уроку (комплексний самоаналіз проведеного уроку за значущими параметрами)	2,5
4.	Аналіз відвіданого навчального заняття (комплексний аналіз відвіданого уроку за значущими параметрами)	2,5
5.	Участь у настановній конференції, підготовка звіту (наявність усіх структурних компонентів, відображення всіх видів робіт, список використаних джерел, наявність необхідних підписів) та участь у звітній конференції	5

Критерії оцінювання дослідницької роботи з психології – 10 балів (прохідний бал – 6).

Оцінюють керівники практики від кафедри психології освіти:

звіт про вивчення учнівської групи – 5 балів;

матеріали психодіагностики – 3 балів;

наявність і правильне оформлення індивідуального плану практиканта та звіту в частині, що стосується дослідницької роботи з психології – 2 бали.

12.3. Рейтингова оцінка (RD) з виробничої педагогічної практики

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
--	------------------------------	--------------------------------------

90-100	A (відмінно)	Відмінно
82-89	B (дуже добре)	Добре
75-81	C (добре)	Добре
67-74	D (задовільно)	Задовільно
60-66	E (достатньо)	
35-59	FХ (незадовільно з можливістю повторного складання)	Незадовільно

90–100 балів («відмінно») заслуговує здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, який всі або більшість уроків провів на відмінно (10–12 балів); систематично і цікаво організовував виховну і позакласну роботу з учнями; застосував в освітньому процесі сучасні педагогічні технології, нові інформаційні засоби навчання; завоював повагу та авторитет серед учнів, батьків і педагогічного колективу школи, керівників практики від кафедр університету; змістовно написав й охайно оформив усю документацію практики та вчасно подав її керівникові, виконав і захистив на високому науково-методичному рівні індивідуальне дослідження.

82–89 балів («добре») заслуговує здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, який провів уроки переважно на «добре» (7–9 балів); старанно і вміло організовував виховну роботу з учнями, зробив деякі методичні помилки в навчально-виховному процесі, але зміг самостійно їх виправити або пояснити їх причину під час аналізу уроку чи виховного заходу; не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; подав у визначений термін правильно оформлену документацію; виконав і захистив на високому науково-педагогічному рівні індивідуальне дослідження.

75–81 бал («добре») заслуговує здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, який провів уроки переважно на «добре» (7–9 балів) (допускають не більше 20 % оцінок «задовільно» (4–6 балів); зробив незначні методичні помилки в організації освітнього процесу, проте не завжди міг самостійно їх виправити або пояснити під час аналізу уроку чи виховного заходу їх причину; був дисциплінованим, виконавчим, самостійним на всіх ділянках роботи; подав вчасно документацію, до якої можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою керівників практики від кафедр університету.

67–74 бали («задовільно») ставлять здобувачеві першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, який провів уроки переважно на «задовільно» (4–6 балів) (60 %); проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності практиканта в школі задовільна.

60–66 балів («задовільно») ставлять здобувачеві першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, який виконав програму педпрактики повністю, але уроки провів на «задовільно» (80 %), проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності в закладі загальної середньої освіти практиканта учнями, батьками, учителем-предметником, класним керівником, керівниками практики від кафедр

університету – задовільна; подав документацію, яка потребує доповнення і виправлення.

35-59 балів («незадовільно»). Відсутня систематичність у роботі здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Виконав на низькому професійно-педагогічному рівні навчальну, виховну, методичну роботу, передбачену програмою практики. Робив помилки щодо організації освітнього процесу, методики проведення уроків української мови і літератури та позакласної роботи. Виконував дії у навчально-виховному процесі без достатнього теоретичного усвідомлення, копіюючи вчителя (методиста, здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти). Не здав документації або здав із великим запізненням, зробивши значні помилки в її оформленні.

13.Рекомендована література

Нормативні документи

1. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://cutt.ly/1Q7kSGY>
2. Концепція розвитку педагогічної освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 16.06.2018 р. №776. URL: <https://cutt.ly/7Eca7R2>
3. Горошкіна О. Методичні рекомендації на 2024-2025 навчальний рік щодо навчання української мови в 7 класі НУШ. URL: <http://surl.li/nnqfre> (1 частина); <http://surl.li/enwyir> (2 частина); <http://surl.li/bfwvqyq> (3 частина); <http://surl.li/wpsugz> (4 частина).
4. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 р. №1225. URL: <http://surl.li/fvfotm>
5. Нова українська школа. Дорожня карта реформи базової та профільної школи: проєкт для обговорення / Вакуленко Т., Гриневич Л., Лінник О. та інші; за заг. ред. Л. Гриневич. Київ: АКМЕ ГРУП, 2021. 46 с. URL: <https://cutt.ly/CTiJU5S>
6. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ: Міністерство освіти і науки України, 2016. 40 с. URL: <https://cutt.ly/yTiJuiD>
7. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / під заг. ред. Бібік Н.М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с. URL: <https://cutt.ly/7TiJxZL>
8. Про освіту: Закон України. URL: <https://cutt.ly/qR66DBT>
9. Про повну загальну середню освіту: Закон України. URL: <https://cutt.ly/eTqquvO>

Програми з української мови і літератури для 5-9 класів

Українська мова

- Українська мова. 5–9 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів / укладачі: Г.Т.Шелехова, М.І.Пентиліук, В.І.Новосьолова, Т.Д.Гнаткович, Н.Б.Коржова, К.В.Таранік-Ткачук): наказ Міністерства

- освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804. URL: <https://cutt.ly/XQ7kYcx>
- Голуб Н.Б., Горошкіна О.М. Українська мова. 5-6 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 53 с. URL: <https://cutt.ly/eQ7kmxv>
 - Українська мова. 5-6 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / О.В.Заболотний, В.В.Заболотний, В.П.Лавринчук, К.В.Плівачук, Т.Д.Попова. Київ, 2021. 63 с. URL: <https://cutt.ly/AQ7kEEG>
 - Українська мова. 7-9 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / Н.Б.Голуб, О.М.Горошкіна. Київ, 2023. 46 с. URL: <http://surl.li/ozsyv>
 - Українська мова. 7-9 класи: модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / О.В.Заболотний, В.В.Заболотний, В.П.Лавринчук, К.В.Плівачук, Т.Д.Попова. Київ, 2023. 73 с. URL: <http://surl.li/oztch>
 - Українська мова. 5-9 класи: навчальна програма (науково-педагогічний проєкт «Інтелект України») / І.В.Гавриш, Н.В.Семихат, С.М.Дроф'як, Н.М.Новожилова: Лист МОН України від 07.06.2019 №1/11-5342.
 - Українська мова. 5-9 класи: навчальна програма за вальдорфською педагогікою / авт.-укл. А.Г.Козак, М.О.Косовська: лист ІМЗО від 10.07.2020 №22.1/12-Г-554.
 - Українська мова. 7-9 класи: навчальна програма / Інститут педагогіки НАПН України Відділ навчання української мови та літератури; Н.Б.Голуб, О.М.Горошкіна. Київ, 2024. 48 с. URL: <http://surl.li/krgdbj>

Українська література

- Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти / Яценко Т.О., Качак Т.Б., Кизилова В.В., Пахаренко В.І., Дячок С.О., Овдійчук Л.М., Слижук О.А., Макаренко В.М., Тригуб І.А. Київ, 2021. 70 с. URL: <https://cutt.ly/wVS4tKh>
- Архипова В.П., Січкач С.І., Шило С.Б. Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 27 с. URL: <https://cutt.ly/SVS4Aw5>
- Чумарна М.І., Пастушенко Н.М. Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 37 с. URL: <https://cutt.ly/TVS44K5>
- Українська література. 5-9 класи: програма для загальноосвітніх навчальних закладів / авт. колектив: Р.В.Мовчан, О.М.Івасюк, Л.І.Кавун, О.І.Неживий. Київ, 2017. 82 с. URL: <https://cutt.ly/DVS7hjX>
- Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти / Яценко Т.О., Пахаренко В.І., Слижук О.А., Тригуб І.А. Київ, 2023. 152 с. URL: <http://surl.li/udqts>
- Чумарна М.І., Пастушенко Н.М. Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2023. 64 с. URL: <http://surl.li/udquf>

- Заболотний О.В., Слоньовська О.В., Ярмутьська І.В. Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2023. 72 с. URL: <http://surl.li/udquc>

Підручники з української мови і літератури для 5-9 класів

Українська мова

- Голуб Н., Горошкіна О. Українська мова»: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Вид. дім «Освіта», 2022. 306 с. URL: <https://cutt.ly/0XjTA9I>
- Ворон А.А., Солопенко В.А. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: УОВЦ «Оріон». 2022. 266 с. URL: <https://cutt.ly/hXjIkg6>
- Літвінова І.М. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2022. 281 с. URL: <https://cutt.ly/gXjYckG>
- Онатій А.В., Ткачук Т.П. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2022. 309 с. URL: <https://cutt.ly/pXjYUw9>
- Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / Г.Д.Панчук, Б.Б.Близнюк, О.Б.Приведа. Тернопіль: Підручники і посібники, 2022. 304 с. URL: <https://cutt.ly/qXjY18t>
- Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / О.М.Семенов, Т.І.Дятленко, М.Д.Біляник, В.В.Волницька. Тернопіль: Астон, 2022. URL: <https://cutt.ly/IXjUxIm>
- Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Генеза, 2022. 283 с. URL: <https://cutt.ly/yXjOaee>
- Авраменко О.М. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Грамота, 2022. 208 с. URL: <https://cutt.ly/aXjIuwD>
- Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / Л.Гапон, О.Грабовська, О.Петришина, О.Підручняк. Тернопіль. Підручники і посібники, 2022. 328 с. URL: <https://cutt.ly/ZXjRkAW>
- Глазова О.П. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Вид. дім «Основа», 2022. 272 с. URL: <https://cutt.ly/aXjIKs2>
- Ющук І.П. Українська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2022. 352 с. URL: <https://cutt.ly/aXjU1OP>
- Українська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / Н.Голуб, О.Горошкіна. Київ: Вид. дім «Освіта», 2023. 258 с. URL: <http://surl.li/iuqmc>
- Літвінова І.М. Українська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2023. 269 с. URL: <http://surl.li/npqxe>

- Українська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / А.В.Онатій, Т.П.Ткачук. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2022. 288 с. URL: <http://surl.li/kgtqv>
- Українська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / О.М.Семенов, О.В.Калинич, Т.І.Дятленко, М.Д.Білясник, В.В.Волницька. Тернопіль: Астон, 2023. URL: <http://surl.li/nyxoe>
- Українська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / О.В.Заболотний, В.В.Заболотний. Київ: Генеза, 2023. 272 с. URL: <http://surl.li/iwlgo>
- Українська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / О.Авраменко, З.Тищенко. Київ: Грамота, 2023. 224 с. URL: <http://surl.li/jxkxv>
- Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / А.В.Онатій, Т.П.Ткачук. Київ: Літера ЛТД, 2024. 241 с. URL: <http://surl.li/qwtneb>
- Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / О.В.Заболотний, В.В.Заболотний. Київ: Генеза, 2024. 276 с. URL: <http://surl.li/aaizpo>
- Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / І.П.Ющук, В.М.Когут, Г.М.Гуль. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2024. 124 с. URL: <http://surl.li/xhlgvr>
- Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / О.Семенов, О.Калинич, Т.Дятленко, М.Білясник, Л.Гапон. Тернопіль: Астон, 2024. 360 с. URL: <http://surl.li/xdckcw>
- Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / О.Авраменко, З.Тищенко. Київ: Грамота, 2024. 216 с. URL: <http://surl.li/rlvkvf>
- Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / Н.Голуб, О.Горошкіна. Київ: Грамота, 2024. 287 с. URL: <http://surl.li/hlgqvm>
- Українська мова, українська та зарубіжна літератури: підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти: у 2 ч. / Старагіна І., Романенко Ю., Новосьолова В., Ткач П., Панченков А., Блажко М., Терещенко В. Харків: Ранок, 2024. Ч. 1 280 с. URL: <http://surl.li/dfrdab>
- Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / Ворон А.А., Солопенко В.А. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 274 с. URL: <http://surl.li/ejclpl>
- Літвінова І.М. Українська мова: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2024. 244 с. URL: <http://surl.li/ppknlh>
- Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Генеза, 2016. 224 с. URL: <https://cutt.ly/6U7vyro>
- Глазова О.П. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Харків: ТОВ «Фоліо», 2016. 288 с. URL:

<https://cutt.ly/BU7vi1f>

- Українська мова: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / Караман С.О., Горошкіна О.М., Караман О.В., Попова Л.О. Київ: Літера ЛТД, 2021. 297 с. URL: <https://cutt.ly/FU7vdun>
- Українська мова: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / М.І.Пентилюк, С.А.Омельчук, І.В.Гайдаєнко. Харків: Ранок, 2016. 272 с. URL: <https://cutt.ly/9InFsKG>
- Авраменко О.М., Борисюк Т.В., Почтаренко О.М. Українська мова: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Грамота, 2021. 192 с. URL: <https://cutt.ly/PU7vhHP>
- Данилевська О.М. Українська мова: підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / за наук. ред. К.Г.Городенської. Київ: Оріон, 2021. 288 с. URL: <https://cutt.ly/fU7vzdF>
- Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т., Жук М.Г. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2016. 272 с. URL: <https://cutt.ly/EU7vmCh>
- Ющук І.П. Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2016. URL: <https://cutt.ly/QU7vRtY>
- Українська мова: підручник для 8 класу з поглибленим вивченням філології закладів загальної середньої освіти / О.М.Авраменко, Ю.О.Гарюнова, І.М.Літвінова. Київ: Грамота, 2021. 254 с. URL: <https://cutt.ly/NInOPtN>
- Українська мова: підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів / В.І.Новосолова, Н.В.Бондаренко. Київ: Педагогічна думка, 2016. 296 с.
- Глазова О.П. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Харків: Вид-во «Ранок», 2017. 240 с. URL: <https://cutt.ly/KQ7q0Dk>
- Авраменко О.М. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2017. 160 с. URL: <https://cutt.ly/uU7vUfJ>
- Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Голуб Н.Б., Ярмолюк А.В. Київ: Педагогічна думка, 2017. 308 с. URL: <https://cutt.ly/0U7vOFd>
- Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів з поглибленим вивченням філології / Караман С.О., Горошкіна О.М., Караман О.В., Попова Л.О. Харків: Вид-во «Ранок», 2017. 272 с.
- Ворон А.А., Солопенко В.А. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2018. 240 с. URL: <https://cutt.ly/KU7vSos>
- Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Генеза, 2017. 272 с. URL: <https://cutt.ly/VU7vGFt>

- Єрмоленко С.Я., Сичова В.Т., Жук М.Г. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2017. 256 с. URL: <https://cutt.ly/ZU7vLWL>

Українська література

- Авраменко О. Українська література: підручник для 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2022. 288 с. URL: <https://cutt.ly/hVPKYVQ>
- Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / В. В.Заболотний, О.В.Заболотний, О.В.Слоньовська, І.В.Ярмутьська. Київ: Літера ЛТД, 2022. 208 с. URL: <https://cutt.ly/7VPLesy>
- Коваленко Л., Бернадська Н. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Вид. дім «Освіта», 2022. 256 с. URL: <https://cutt.ly/QVPLbyx>
- Архипова В.П., Січкач С.І., Шило С.Б. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Чернівці: Букрек, 2022. 240 с. URL: <https://cutt.ly/RVPZ2tu>
- Калинич О., Дячок С. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Ю.Ковбасенка. Тернопіль: Астон, 2022. 293 с. URL: <https://cutt.ly/aVPZNov>
- Качак Т., Тебешевська О. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий центр “Академія”, 2022. 271 с. URL: <https://cutt.ly/SVPXgJq>
- Чумарна М.І., Пастушенко Н.М. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2022. 200 с. URL: <https://cutt.ly/JVPXUiJ>
- Яценко Т., Пахаренко В., Слижук О. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий дім “Освіта”, 2022. 255 с. URL: <https://cutt.ly/GVPX5HI>
- Борзенко О. Українська література: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2022. 363 с. URL: <https://cutt.ly/eVPCftq>
- Яценко Т., Пахаренко В., Тригуб І., Слижук О. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти: у 2 ч. Київ: Видавничий дім “Освіта”, 2023. Ч. 1. 243 с. URL: <http://surl.li/udqok>
- Авраменко О. Українська література: підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2023. 224 с. URL: <http://surl.li/udqpg>
- Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / В. В.Заболотний, О.В.Заболотний, О.В.Слоньовська, І.В.Ярмутьська. Київ: Літера ЛТД, 2023. 288 с. URL: <http://surl.li/udqpt>
- Калинич О., Дячок С. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Ю.Ковбасенка. Тернопіль: Астон, 2023.

304 с. URL: <http://surl.li/udqqe>

- Архипова В.П., Січкара С.І., Шило С.Б. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Чернівці: Букрек, 2023. 248 с. URL: <http://surl.li/udqqp>
- Коваленко Л., Бернадська Н. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Вид. дім «Освіта», 2023. 258 с. URL: <http://surl.li/udqqy>
- Борзенко О., Столій І. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Харків: Ранок, 2023. 370 с. URL: <http://surl.li/udqri>
- Чумарна М.І., Пастушенко Н.М. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2023. 216 с. URL: <http://surl.li/udqrp>
- Яценко Т., Пахаренко В., Слижук О. Українська література: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2023. 259 с. URL: <http://surl.li/udqsc>
- Яценко Т., Пахаренко В., Слижук О., Тригуб І. Українська література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Грамота, 2024. 288 с. URL: <http://surl.li/erhlrk>
- Калинич О., Дячок С. Українська література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Ю.Ковбасенка. Тернопіль: Астон, 2024. 342 с. URL: <http://surl.li/dbefom>
- Чумарна М.І., Пастушенко Н.М. Українська література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2023. 184 с. URL: <http://surl.li/fhnebw>
- Авраменко О. Українська література: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Київ: Грамота, 2024. 240 с. URL: <http://surl.li/nonrqz>
- Коваленко Л., Бернадська Н. Українська література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Вид. дім «Освіта», 2024. 272 с. URL: <http://surl.li/itzfbs>
- Українська література: підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти / В. В.Заболотний, О.В.Заболотний, О.В.Слоньовська, І.В.Ярмульська. Київ: Літера ЛТД, 2024. 292 с. URL: <http://surl.li/ybuqiu>
- Яценко Т., Пахаренко В., Тригуб І., Слижук О. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти: у 2 ч. Київ: Грамота, 2024. Ч. 1. 288 с. URL: <http://surl.li/cwekgi>
- Яценко Т., Пахаренко В., Тригуб І., Слижук О. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти: у 2 ч. Київ: Грамота, 2024. Ч. 2. 288 с. URL: <http://surl.li/cwekgi>
- Ніколенко О., Мацевко-Бекерська Л., Качак Т. та ін. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти: у 2 ч. Київ: Видавничий центр «Академія», 2024. Ч. 1.

307 с. URL: <http://surl.li/bsklvg>

- Ніколенко О., Мацевко-Бекерська Л., Качак Т. та ін. Література (українська та зарубіжна): підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти: у 2 ч. Київ: Видавничий центр «Академія», 2024. Ч. 2. 304 с. URL: <http://surl.li/bsklvg>
- Авраменко О.М. Українська література: підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: Грамота, 2021. 240 с. URL: <https://cutt.ly/iVDqOU2>
- Коваленко Л.Т. Українська література: підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: УОБЦ «Оріон», 2021. 272 с. URL: <https://cutt.ly/KVS6XBv>
- Слоньовська О.В. Українська література: підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Літера ЛТД, 2021. 256 с. URL: <https://cutt.ly/IVDqalE>
- Борзенко О.І., Лобусова О.В. Українська література: підруч. для 8 кл. закл. загальн. середн. освіти. Харків: Ранок, 2021. 287 с. URL: <https://cutt.ly/2VDqzgi>
- Міщенко О.І. Українська література: підруч. для 8 класу загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Генеза, 2016. 272 с. URL: <https://cutt.ly/3VDq3YI>
- Міщенко О.І. Українська література: підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Генеза, 2017. 280 с. URL: <https://cutt.ly/LVDwg6w>
- Авраменко О. Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Київ: Грамота, 2017. 336 с. URL: <https://cutt.ly/VVDwGrz>
- Коваленко Л.Т., Бернадська Н.І. Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. Київ: УОБЦ «Оріон», 2017. 320 с. URL: <https://cutt.ly/JVDwEjj>
- Українська література: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів / О.В.Слоньовська, Н.В.Мафтин, Н.М.Вівчарик, Н.С.Курінна, Л.Т.Шевчук. Київ: Літера ЛТД, 2017. 288 с. URL: <https://cutt.ly/WVDwBKy>

Методика навчання української мови

- Вегеш А.І. Методика викладання української мови в загальноосвітніх навчальних закладах: методичний посібник для студентів 4–5 курсів філологічного факультету. Ужгород, 2022. 101 с. URL: <http://surl.li/udqlr>
- Використання модельних навчальних програм в освітньому процесі гімназії: методичні рекомендації / Голуб Н. Б., Васильєва Д. В., Засєкіна Т. М., Науменко С. О., Туташинський В.І., Яценко Т.О. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 48 с. URL: <https://cutt.ly/RU3neTB>
- Голуб Н.Б., Горошкіна О.М. Концепція добору і застосування методів компетентнісно орієнтованого навчання української мови учнів гімназії й ліцею / за заг. ред. д-ра пед. наук Н.Б. Голуб. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2023. 27 с. URL: <http://surl.li/rlsyty>
- Голуб Н.Б., Горошкіна О.М., Бондаренко Н.В., Новосьолова В.І., Попова Л.О. Практикум з методики навчання української мови: практичний посібник [Електронне видання]. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 142 с. URL:

<http://surl.li/efqydd>

- Голуб Н.Б., Горошкіна О.М., Бондаренко Н.В., Новосьолова В.І., Попова Л.О. Методи навчання української мови учнів гімназії та ліцею: монографія. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2023. 230 с. URL: <http://surl.li/qblipm>
- Діагностика та компенсація освітніх втрат у загальній середній освіті України: методичні рекомендації / кол. автор.; за загальною редакцією О.М.Топузова; укл. М.В.Головко [Електронне видання]. Київ: Педагогічна думка, 2023. 187 с. URL: <http://surl.li/mirrx>
- Екстрене дистанційне навчання в Україні: монографія / за ред. В.М.Кухаренка, В.В.Бондаренка. Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 409 с. URL: <https://cutt.ly/jZJKFo0>
- Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: реалії, досвід, перспективи / методичний поради́ник науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового 2023–2024 навчального року: методичні рекомендації / за заг. ред. О.Топузова, Т.Засе́кіної: Ін-т педагогіки НАПН України [Електронне видання]. Київ: Педагогічна думка, 2023. 192 с. URL: <http://surl.li/oztpx>
- Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови: навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 202 с. URL: <https://cutt.ly/XU8WsXk>
- Крок у професію. Методика викладання української мови: навч. посібник / О.В.Кульбабська, О.В.Кардашук. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2017. 256 с. URL: <https://cutt.ly/Llh0Ate>
- Кучеренко І. А., Пентиліук М. І. Теорія і технологія сучасного уроку української мови: навч.-метод. посіб.; МОН України, Херсонський державний університет. Херсон: Айлант, 2022. 352 с. URL: <http://surl.li/pdzcdm>
- Кучеренко І.А. Сучасний урок в умовах технологізації навчання в закладах П(ПТ)О: електронний навчальний курс. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 81 с. URL: <http://surl.li/wgbzsq>
- Малихін О.В., Арістова Н.О., Алексеєва С.В. Індивідуалізація навчання як засіб компенсації освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану та повоєнний час: методичні рекомендації. Київ. Інститут педагогіки НАПН України. 2023. 59 с. <http://surl.li/dqihwc>
- Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / колектив авторів за редакцією М.І.Пентиліук: М.І.Пентиліук, С.О.Караман, О.В.Караман, О.М.Горошкіна, З.П.Бакум, М.М.Барахтян, І.В.Гайдаєнко, А.Г.Галетова, Т.В.Коршун, А.В.Нікітіна, Т.Г.Окунович, О.М.Решетилова. Київ: Ленвіт, 2005. 400 с.
- Методика навчання української мови. Термінологічний словник: словник-довідник / кол. авторів за ред. О.Горошкіної. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2024. 150 с. URL: <http://surl.li/ubnsi>
- Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців: монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-

- Могилянська академія», 2019. 356 с. URL: <http://surl.li/udqmy>
- Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх навчальних закладах: модульний курс: посібник для студентів педагогічних університетів та інститутів / колектив авторів за редакцією М.І.Пентилюк. Київ: Ленвіт, 2011. 366 с. URL: <https://cutt.ly/5Q7ltDj>
 - Рускуліс Л. Бібліографічний гід: методичний каталог із лінгводидактики: методичний посібник. Миколаїв. 2020. 147 с. URL: <https://cutt.ly/Nlh0ylQ>
 - Рускуліс Л. Методика навчання української мови у схемах, таблицях, рисунках та коментарях: навч. посіб. Миколаїв – Одеса: Видавництво ТОВ Лерадрук, 2022. 202 с. URL: <https://cutt.ly/fZEwM7k>
 - Семенов О.М. Навчання української мови і літератури у вимірах ключових компетентностей: методичний посібник. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2023. 212 с. URL: <http://surl.li/njpcqi>
 - Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики: монографія / за ред. Е.Палихати, О.Петришиної. Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. 352 с. URL: <https://cutt.ly/HUCNhyi>
 - Сучасна українська лінгводидактика: теорія і практика навчання мови в закладах освіти: [колективна монографія] / за заг. ред. О.О.Маленко. Харків: ХНПУ; ХІФТ, 2024. 268 с. URL: <http://surl.li/xlscgi>
 - Сучасні тенденції методики навчання: мовно-літературна царина: колективна монографія / за заг. ред. проф. З.П.Бакум. Кривий Ріг: КДПУ, 2023. 251 с. URL: <http://surl.li/udqvm>
 - Сучасні технології психолого-педагогічного супроводу дітей з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах кризових викликів / О.В.Чеботарьова, Г.О.Блеч, І.В.Бобренко, І.В.Гладченко, С.В.Трикоз, О.І.Мякушко, І.В.Сухіна та ін.; за наук. ред. О.В.Чеботарьової. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 664 с. URL: <http://surl.li/jpwcbi>
 - Шовковий В.М., Лавренчук Ю.С. Практикум з методики навчання української мови в школі. Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2022. 97 с. URL: <http://surl.li/wkcdtd>
 - Попович А.С. Особливості модельних навчальних програм з української мови для 5–6 класів. Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць / [ред. кол. ; голов. ред. – О. М. Топузов]. Київ: Педагогічна думка, 2021. Вип. 27. С. 195-204.
 - Попович А.С. Підготовка вчителя-словесника до компетентісно зорієнтованого навчання стилістики здобувачів загальної середньої освіти. *Компетентісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи*: збірник тез ІV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Компетентісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи», Київ, 21 березня 2024 р. [Електронне видання]. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. С. 192-194. URL: <http://surl.li/dhesgv>
 - Попович А.С. Практикум з методики навчання української мови в 5-9 класах закладів загальної середньої освіти: навч.-метод. посібник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана

- Огієнка, 2022. 220 с. URL: <https://cutt.ly/nZJ1zu8>
- Попович А.С. Програмне забезпечення української мови в умовах реалізації концепції «Нова українська школа». *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*: збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. Вип. 22. С. 577-580.
 - Попович А.С. Формування екологічно зорієнтованого освітнього простору на уроках української мови. *Методи компетентнісного навчання української мови*: збірник матеріалів круглого столу, присвяченого пам'яті члена-кореспондента НАПН України, доктора педагогічних наук, професора Біляєва Олександра Михайловича (28 вересня 2023 р., м. Київ). Київ: Педагогічна думка, 2023. С. 39-43.
 - Попович А.С., Дзюбак Н.М. Навчальна фахова практика з методики навчання української мови і літератури: навчально-методичний посібник / за ред. А.С.Попович. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 170 с. URL: <https://cutt.ly/w8ogvIJ>

Методика навчання української літератури

1. Башманівська Л.А. Методика викладання української літератури: навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів і дистанційного навчання. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2019. 140 с.
2. Башманівська Л., Білоус Н. Практикум з методики викладання української літератури. Київ: Видавничий дім «Слово», 2013. 144 с.
3. Богдан Л. Застосування мультимедійних технологій / Інноваційні технології та сучасний урок літератури. Київ: Вид. дім «Шкіл. світ»; Вид. Л.Галіцина, 2006. 128 с.
4. Бондаренко Ю. Загальна модель шкільного навчання української літератури. Рівне, 2017. 398 с.
5. Бондаренко Ю. Методика шкільного вивчення української літератури на засадах ідеаційно-концептуального підходу: теорія і практикум. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2012. 199 с.
6. Гнаткович Т.Д., Бабич Г.С. Інноваційні технології навчання при викладанні української літератури в школі. Ужгород, 2005. 144 с.
7. Гоголь Н. Культурологічний підхід у змісті шкільної літературної освіти (друга половина ХХ – початок ХХІ століття): монографія / за наук. ред. д-ра. пед. наук Т.О.Яценко. Суми: ФОП Цьома С.П., 2021. 484 с.
8. Градовський А. Українська палітра на європейському тлі: формування у майбутніх учителів-словесників навичок компаративного аналізу художнього твору. Черкаси : Ант, 2011. 219 с.
9. Градовський А.В. Компаративний аналіз у системі шкільного курсу літератури : методологія та методика. Черкаси: Брама, вид. О. Ю. Вовчок, 2003. 292 с.
10. Градовський А.В. Магія слова і думки: формування професійної

компетенції аналізу художнього твору у майбутніх учителів-словесників. Черкаси: Ант, 2011. 175 с.

11. Гулевич Л. Методика навчання української літератури. Практикум. Дрогобич, 2014. 148 с.

12. Домчук М.П. Тестові технології у процесі вивчення української літератури в школі: навчальний посібник. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2008. 60 с.

13. Жила С.О. Мозаїка мистецтв на уроках української літератури: посіб. для вчителя. Чернігів, 2009. 373 с.

14. Коваль Г.П. Виразне читання в структурі уроку: навчальний посібник. Тернопіль: Астон, 2013. 174 с.

15. Компетентнісний підхід до вивчення української літератури в основній школі / С.П.Паламар, Г.Л.Бійчук, В.О.Братко, Н.М.Логвіненко, А.М.Фасоля, В.М.Тименко, З.О.Шевченко. Київ: Вид. дім «Сам», 2017. 113 с.

16. Куцевол О. Методика вивчення української літератури (креативно-інноваційна стратегія): навчальний посібник. Київ: Освіта України, 2009. 464 с.

17. Куцевол О. Теоретико-методичні основи розвитку креативності майбутніх учителів літератури. Вінниця, 2006. 348 с.

18. Микитюк В. Педагогічні концепти Івана Франка (теорія і методика навчання літератури). Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 408 с.

19. Мірошніченко Л. Конспект лекцій з дисципліни «Методика викладання української літератури в середній школі». Київ, 2017. 124 с.

20. Назаренко Л. Уроки літератури з використанням інформаційних технологій: посібник. Миколаїв: ОППО, 2011. 136 с.

21. Наукові основи методики літератури: посібник для студентів вищих закладів науки / за ред. Н.Волошиної. Київ: Ленвіт, 2002. 344 с.

22. Недайнова Т. Мистецтво викладання літератури в школі : навч.-навч. посіб. Луганськ: Альма-матер, 2006. 160 с.

23. Нежива Л.Л. Теорія і практика вивчення літературних напрямів українського письменства в школі. Полтава, 2016. 356 с.

24. Оліфіренко В. Інтернет на уроках української літератури: посібник-довідник. Київ: Грамота, 2007. 208 с.

25. Панченко В. Урок літератури. Кіровоград, 2000. 200 с.

26. Пасічник Є. Методика викладання української літератури в середніх навчальних закладах : навч. посіб. для студ. вищих закладів освіти. Київ: Ленвіт, 2000. 384 с.

27. Професія – вчитель літератури: словник-довідник / упоряд. Т.П.Чередник. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 140 с.

28. Пультер С.А., Лісовський А.М. Методика викладання української літератури в середній школі. Тернопіль, 2004. 144 с.

29. Романишина Н. Практикум із методики викладання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах. Рівне, 2016. 208 с.

30. Семенов О., Базиль Л. Мовно-літературна освіта в Україні: погляд крізь роки : навчальний посібник. Київ, 2008. 240 с.

31. Сидоренко В. В. Розвиток педагогічної майстерності вчителя української мови і літератури в системі післядипломної освіти : монографія. Донецьк: Каштан, 2012. 492 с.
32. Ситченко А. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах. Київ: Ленвіт, 2011. 291 с.
33. Ситченко А.Л., Шуляр В.І., Гладішев В.В. Методика викладання літератури : термінологічний словник. Київ: ВД «Ін-Юре», 2008. 132 с.
34. Степанишин Б. Давня українська література в школі. Київ: Либідь, 2000. 504 с.
35. Степанишин Б. Стратегія і тактика в літературній освіті учнів. Тернопіль, 2003. 191 с.
36. Степанишин Б.І. Викладання української літератури в школі. Київ: РВЦ «Проза», 1995. 256 с.
37. Токмань Г. Методика навчання української і зарубіжної літератури: самостійна робота студента. Київ : Міленіум, 2019. 110 с.
38. Токмань Г.Л. Методика навчання української літератури в середній школі. Київ: Академія, 2012. 312 с.
39. Уліщенко В.В. Теорія і практика інтерсуб'єктного навчання української літератури в школі: монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011. 398 с.
40. Шуляр В.І. Валеологічні стратегії сучасного уроку літератури в умовах природовідповідної (ноосферної) освіти: наук.-метод. посіб. Миколаїв: ОППО, 2012. 152 с.
41. Шуляр В.І. Електронний конструктор уроку в планувальній діяльності суб'єктів літературної освіти. Миколаїв : ОППО, 2012. 84 с.
42. Шуляр В.І. Сучасний урок української літератури : теорія, методика, технологія : монографія. Миколаїв: Іліон, 2012. 876 с.
43. Шуляр В.І. Сучасний урок української літератури. Миколаїв, 2014. 552 с.
44. Шуляр В.І. Сучасний урок української літератури: наук.-метод. посіб. Харків: Основа, 2009. 121 с.
45. Шуляр В.І. Урок літератури в умовах 12-річної школи: 5-9 класи: практико-орієнтована монографія. Миколаїв: Вид-во «Іліон», 2006. 284 с.
46. Шуляр В.І., Огренич Н.М. Учень-читач і вчитель-фасилітатор в умовах 12-річної школи: науково-методичний посібник. Миколаїв: Видавець: Ганна Гінкул, 2006. 208 с.
47. Яценко Т.О. Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга половина ХХ – початок ХХІ століття): монографія. Київ: Пед. думка, 2016. 360 с.

Рекомендовані джерела інформації

https://undip.org.ua/about/structure/science-departments/ua-lang-lit/ ; https://www.facebook.com/groups/5056882036770	Відділ навчання української мови та літератури Інституту педагогіки НАПН України
--	---

39	
https://nus.org.ua/	Сайт проекту «Нова українська школа»
http://osvita.org.ua/	Освітній портал України
http://omelchuk.ks.ua/index.php?option=com_repository&Itemid=53&func=fileinfo&id=14	Персональний сайт Сергія Омельчука
http://xn--80aafnzkiym.xn--j1amh/	Сайт Олександра Авраменка
https://newlmetod.blogspot.com/p/blog-page_44.html	Лінгвометодична майстерня українського філолога. Блог Оксани Кучерук
https://kulbabska.com/	Персональний сайт Олени Кульбабської
http://www.glazova.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=103:-10-11-&catid=56:-10-&Itemid=77	«Український словесник». Сайт Олександри Глазової
http://korycja50.blogspot.com/p/blog-page_12.html	«Камертон філолога». Блог Галини Романівни Корицької
http://www.nbu.gov.ua/	Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського
https://naurok.com.ua/	Освітній проект «На урок»
https://vseosvita.ua/	Національна освітня платформа «Всеосвіта»
http://www.koncpekt.org.ua/news.php	Сайт «Все для вчителя»
http://dyvoslovo.com.ua/archive/zmist_1/	Журнал «Дивослово»
http://lib.vippo.org.ua/periodyka.php?cat=63	Журнал «Українська мова і література в школах України»
http://library.udpu.org.ua/vydannia/vidannya-udpu/problemi-pidgotovki-suchasnogo-vchitelya	часопис «Проблеми підготовки сучасного вчителя»
http://pptp.kubg.edu.ua/numbers.html	Науковий журнал «Педагогічний процес: теорія і практика»
http://mdu.edu.ua/?page_id=1502	Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки
http://visnyk.chnpu.edu.ua/	Вісник Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія: педагогічні науки
http://ped-ejournal.cdu.edu.ua/index	Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького університету. Серія: педагогічні науки
http://pedagogica.tnpu.edu.ua/	Наукові записки Тернопільського національного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка.
http://peddyskurs.kgpa.km.ua/vymohy	Збірник наукових праць «Педагогічний дискурс»
http://vytokypedagogmayster.webnode.com.ua/	Збірник наукових праць «Витоки педагогічної майстерності»
http://pedosv.kpnu.edu.ua/	Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика»

Англійська мова

1. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін. / за заг. ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.

2. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці) : навч. посіб. Київ : Ленвіт, 2008. 285 с. - 978-966-8995-18-7

3. Морська Л.І. Новітні технології у навчанні іноземних мов: навч.-метод. посіб. Тернопіль: Вектор, 2012. 232 с.

4. Сторчова Т.В. Classroom Observation in the Pre-service Education of English Teachers. Наукові праці К-ПНУ імені Івана Огієнка : збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів, аспірантів : у 3-х томах. К-П : К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2020. Вип. 19. Т. 3. С. 47-48.

5. The TKT Course. Module 1, 2 and 3 : official preparation materials for TKT / Marry Spratt, Alan Pulverness, Melanie Williams : Cambridge University Press, 2011. 256 p.

6. Language Games: Innovative Activities for Teaching English. TESOL Classroom Practice Series. Tesolpress. 283 p.

7. Richards, J. C. and T.S. Rodgers (2001) Approaches and Methods in Language Teaching (Cambridge Language Teaching Library). Cambridge: Cambridge University Press. 90 p.

Педагогіка

1. Аненкова І.П., Байдан М.А. Педагогіка : навчальний посібник. Львів: Новий світ, 2018. 567с.

2. Гурський В.А. Теорія виховання : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Медобори-2006, 2016. 142 с.

3. Гурський В.А. Педагогіка з історією педагогіки : навч.посіб. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 268 с.

4. Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи: порадник II. З досвіду роботи освітян міста Києва: навч.-метод. посіб. / упоряд.: С.В.Івашнєва, Н.М. Дика, К.О. Линьов, О.В. Хмелєва-Токарева, І.П.Воротникова; за заг. ред. М.Ф.Войцехівського, С.В.Івашнєвої, О.Г.Фіданян. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 420 с. URL: <https://cutt.ly/jZJKFo0>

5. Зайченко І. В. Педагогіка: підруч. Вид. 3-є, переробл. та доповн. Київ : Ліра, 2016. 607 с.

6. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

7. Концепція Нової української школи URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

8. Малафійк І.В. Дидактика новітньої школи : навч. посіб. для студ. ВНЗ. Київ : Слово, 2015. 630 с.

9. Нова українська школа. Дорожня карта реформи базової та профільної школи: проєкт для обговорення / Вакуленко Т., Гриневич Л., Лінник О. та інші; за заг. ред.Л. Гриневич. Київ: АКМЕ ГРУП, 2021. 46 с. URL: <https://cutt.ly/CTiJU5S>

10. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ: Міністерство освіти і науки України, 2016. 40 с. URL: <https://cutt.ly/yTiJuiD>

11. Пальчевський С.С. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Каравела, 2016. 496 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/348-pedagogka-palchevskiy-ss.html>

12. Пащенко М.І., Красноштан І.В. Педагогіка: навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 228 с. URL: <https://ua1lib.org/book/3099168/d4d9a3?id=3099168&secret=d4d9a3>

13. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0659-00#Text>
14. Семенов О. Інтегративні основи розвитку педагогічної майстерності вчителя-словесника: Навчальний посібник. Видання друге, доповнене. Суми : Видавництво СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2020. 234 с.
15. Федорчук В.В. Сучасні технології навчання у підготовці педагогів. Навчально-методичний посібник 2021. 164 с. URL: <https://ru.calameo.com/read/005652160fef03533f43e>
16. Фіцула М.М. Педагогіка. навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2014, 456 с.

Психологія

Основна

1. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник. / О.В.Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ : Каравела, 2017. 400 с.
2. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 388 с.
3. Сергієнкова О. В. Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Загальна психологія. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 296 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова і педагогічна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 190 с.
5. Максименко С. Д. Загальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.
6. Скрипченко О. В., Долинська Л. В. Загальна психологія : підручник. Київ : Каравела, 2017. 464 с.
7. Столяренко О. Б., Чайковська О. М. Вікова психологія. Кам'янець-Подільський : Медобори-2006, 2016. 216 с.

Допоміжна

1. Бенеш Г. Психологія. Довідник: пер. з нім. Київ : Знання-Прес, 2007. 510 с.
2. Лемак М.В., Петрище В.Ю. Психологу для роботи: діагностичні методики: збірник. Вид 2-ге. Ужгород: Видавництво Олександра Гаркуші, 2012. 616 с.
3. Методичні вказівки та матеріали для самостійної роботи з вікової та педагогічної психології (для студентів денної та заочної форми навчання) : укладач Савицька О. В. Кам'янець-Подільський: ФОП Панькова А.С., 2019. 92 с.
4. М'ясоїд П. А. Задачі з курсу загальної психології : навч. посіб. Київ : Вища школа, 1998. 184 с.
5. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник : навч. посіб., 4-те вид., випр. і доп. Київ : Каравела, 2020. 418 с.
6. Психологічна енциклопедія. / автор-упорядник О. М. Степанов. Київ : «Академвидав», 2006. 424 с.

7. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горностай, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін. ; за ред. М. М. Слюсаревського. Київ : Талком, 2018. 580 с.